

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА**

ПРОГРАМА

атестаційного екзамену

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

спеціальності 231 «Соціальна робота»

для денної форми навчання

з дисципліни «Теорія та історія соціальної роботи»

Затверджено на засіданні
науково-методичної комісії
соціологічного факультету
протокол № 8 від 13 квітня 2021 р.
Голова науково-методичної комісії
соціологічного факультету

Юлія СОРОКА

Харків - 2021

Програма атестаційного екзамену з дисципліни «Теорія та історія соціальної роботи» є нормативним документом для контролю знань випускників, які претендують на отримання освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 231 «Соціальна робота» в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. Програма складається з питань за базовими дисциплінами, а також рекомендованої літератури.

Вступ до соціальної роботи. Місце та роль соціальної роботи в суспільстві: соціальна робота як наука, соціальна робота як академічна дисципліна, соціальна робота як професійна діяльність. Соціальна робота як прикладна наука. Взаємозв'язок соціальної роботи з іншими галузями соціального знання: соціологією, психологією, соціальною педагогікою та ін. Соціальна робота як професія. Соціальна робота й права людини. Функції соціальної роботи в суспільстві та рівні їх реалізації. Суспільні передумови виникнення та становлення соціальної роботи як професійної діяльності на межі XIX-XX століть. Благодійність і соціальна робота – їхні спільні та відмінні риси. Критерії їхнього розмежування. Проблеми та труднощі розвитку соціальної роботи на сучасному етапі. Теоретико-методологічні підходи до вивчення соціальної роботи як професії. Професіоналізація соціальної роботи з точки зору різних соціологічних концепцій. Складові професійного образу соціального працівника: кваліфікаційні вимоги до фахівців різних рівнів (знання, навички, вміння, функції); психолого-педагогічна готовність до опанування професії (володіння специфікою професії, її сутністю, рівень мотивації); особистісні якості, що обумовлюють професійне призначення фахівця (позитивна життєва спрямованість, дотримання етичних норм, цінностей, установок, риси характеру, що відповідають місіям і завданням соціальної роботи). Об'єктивні та суб'єктивні показники професіоналізму соціального працівника. Проблема професійного вигорання соціальних працівників. Професійні ролі соціальних працівників та їхня класифікація. Фахові цінності, принципи та норми діяльності в соціальній роботі. Взаємодія соціальних працівників із клієнтами. Моделі ухвалення рішень і професійні межі в соціальній роботі. Поняття професійної етики. Значення етики для соціальної роботи. Міжнародні та вітчизняні етичні стандарти соціальної роботи. Особливості й проблеми професійної діяльності соціальних працівників у сучасному українському суспільстві.

Історія соціальної роботи. Загальна характеристика етапів в історії розвитку соціальної роботи за кордоном. Архаїчний період благодійності в історії зарубіжної соціальної роботи. Соціальна підтримка нужденних в державах Стародавнього Сходу (Єгипет, Вавилон, Індія, Китай). Філантропічний період благодійності в античних державах: формування елементів державної соціальної політики в Стародавній Греції та Римі.

Соціальна допомога в період раннього та класичного Середньовіччя (V – XIV ст.). Церква як носій благодійності й опіки. Соціальна допомога в епоху пізнього Середньовіччя та раннього Нового часу (XIV - XVII ст.). Зміни в соціальному піклуванні країн Західної Європи. Розвиток ідей гуманізму та формування нової концепції добродійності. Реформація та протестантизм як чинники модернізації систем соціальної допомоги європейських країн в XVI ст. Криза громадської системи призріння.

Період формування державної системи соціальної допомоги у XVIII – першій половині XIX ст. в зарубіжних країнах. Вплив епохи Просвітництва на ідеологію та практику соціальної допомоги в Західній Європі (XVIII ст.). Держава в країнах Заходу як суб'єкт соціальної допомоги. Розквіт нового типу владної соціальної допомоги - робітничих будинків. Реформування системи ізоляції в Європі. Реформа кримінального права та створення пенітенціарної системи. Три основні моделі тюремного ув'язнення: фламандська, англійська, американська. Нова роль лікарень та лікарів, створення епідемічної медицини.

Зародження соціального страхування і «карцерна» система державної і суспільної опіки в Західній Європі та США XVIII - XIX ст. Створення бірж праці, страхування від безробіття, пенсії для пристарілих, страхування на випадок хвороби та інвалідності. Пожвавлення приватної та суспільної благодійності. Діяльність «Армії порятунку» в США. Створення товариства Червоного Хреста у 1863 р. у Женеві.

Чинники інституціоналізації соціальної роботи як професії. Діяльність Мері Річмонд на чолі руху добродійності. Діяльність Джейн Аддамс на чолі добродійного руху сетлментів Халл-хаус. Формування науково-практичних підходів до здійснення соціальної роботи. Перші наукові школи та спеціальні навчальні заклади в Європі та США. Діагностична школа М. Річмонд та її метод індивідуальної соціальної роботи «case work». Функціональна школа соціальної роботи. Фундаментальні роботи М. Річмонд «Дружній візит до бідняків: керівництво для працюючих у благодійних організаціях» (1899), «Соціальні діагнози» (1917 р.). Сучасні теоретичні моделі соціальної роботи: психодинамічна модель, системна, модель кризового втручання. Сфери та специфіка діяльності соціального працівника в Європі та США в наш час.

Історичний розвиток соціальної роботи в Україні. Архаїчний період та період громадської благодійності в історичному розвитку вітчизняної соціальної роботи (до XVI ст.). Основні форми допомоги і взаємодопомоги в стародавніх слов'янських громадах: культові, общинно-родові, господарські.

Княже піклування та церковно-монастирська система благодійництва в Давньоруській державі. Форми княжої благодійності в період Київської доби. Християнство та культ нужденності. Особливе ставлення до старців та жебраків. Роль церкви та монастирів у соціальній допомозі нужденним. Ктиторська монастирська система.

Суспільне піклування на українських землях в умовах перебування в складі Російської та Австро-Угорської імперій (XVII ст. – початок XX ст.). Розвиток монастирської системи допомоги та підтримки нужденних. Формування державної системи захисту. Виникнення приватної благодійності. Роль братерств у соціальній допомозі нужденним. Утвердження державно-адміністративних підходів до суспільної та приватної опіки. Зародження інституціональної системи допомоги. Насильницьке викорінення жебрацтва за часів правління Петра I. Вплив російських реформ 60-70-х років XIX ст. на розвиток державної і суспільної опіки. Сільська і волосна форми опіки. Міська система допомоги. Церковно-парафіяльна і приватна форми опіки. Розвиток інститутів приватної доброчинності: Рада імператорського людинолюбного товариства, Виховне товариство шляхетних дівчат, Відомство установ імператриці Марії Олександрівни. Філантропічна діяльність на теренах України родин Терещенків, Симиренків. Гладинюків, Бродських, Харитоненків та ін. (друга половина XIX – початок XX ст.).

Радянська система соціального забезпечення населення (1918 – 1991 рр.).

Перші кроки у формуванні системи соціального забезпечення в СРСР. Формування адміністративної системи соціального забезпечення в 20-х рр. XX ст. Формування класового підходу у наданні різних видів підтримки. Боротьба з дитячою безпритульністю як один із напрямків діяльності державних органів соціального забезпечення в 20-ті роки. законодавство про пенсійне забезпечення як самостійний вид соціального забезпечення (1928 – 1932 рр.). Розвиток різноманітних кооперативів й громадських організацій людей з обмеженими фізичними можливостями: Українське товариство сліпих, об'єднання глухонімих (30-ті рр.). Здобутки у соціальному забезпеченні населення у 60-ті рр. Складові соціального забезпечення населення у 80-ті рр.

Становлення соціальної роботи як професійної діяльності в сучасній Україні. Соціально-економічна ситуація в Україні у кінці 80-90-х рр. XX ст. Передумови інституціоналізації професійної соціальної роботи в Україні. Формування системи соціального захисту та соціального обслуговування населення в Україні за нових політико-ідеологічних та соціально-економічних умов. Діяльність неприбуткових та неурядових організацій, об'єднань. Формування системи підготовки соціальних працівників в Україні.

Система соціальної роботи в новітній історії України (з 2000 р.). Соціальне обслуговування населення як мережа територіальних центрів та відділень. Соціальні служби для сім'ї, дітей та молоді. Державна служба зайнятості. Недержавні організації соціальної роботи. Волонтерство у соціальній роботі. Професійні ризики в соціальній роботі.

Теорія соціальної роботи. Теорія соціальної роботи як наука та навчальна дисципліна. Об'єкт та предмет соціальної роботи як науки. Завдання та функції теорії соціальної роботи. Поняття соціальної роботи в широкому та вузькому розумінні. Міждисциплінарний характер

соціальної роботи. Понятійно-категоріальний апарат соціальної роботи: класифікації категорій соціальної роботи. Соціальна робота та інші галузі наукового знання: соціологія, педагогіка, філософія, психологія, медико-соціальний напрямок в соціальній роботі. Соціальна робота як багаторівнева теорія, завдання кожного рівня. Загальна характеристика базових теорій соціальної роботи (психолого-орієнтовні, соціолого-орієнтовні, комплексно-орієнтовні тощо). Психолого-орієнтовні моделі соціальної роботи (психодинамічна, екзистенціальна, гуманістична моделі). Соціолого-орієнтовні моделі соціальної роботи (структурна соціальна робота: «моделі життя», екологічні теорії, марксистська модель, соціально-радикальна модель і т. п.). Комплексні моделі соціальної роботи (рольова теорія, соціально-педагогічна модель, когнітивна модель тощо).

Комплексний та системний підходи в теорії соціальної роботи. Системний підхід до вивчення людини в соціальній роботі. Системний підхід до соціального обслуговування.

Соціалізаційна та адаптивна теорії соціальної роботи. Людина як суб'єкт-об'єкт соціальної роботи. Сучасні моделі соціалізації. Еволюційна теорія соціалізації. Етапи соціалізації. Поняття особистості. Співвідношення біологічного та соціального в людині. Теорії адаптації людини. Психологічна адаптація. Соціальна адаптація. Соціалізація та адаптація як базові процеси соціальної роботи.

Соціальні відносини в суспільстві як передумова соціальної роботи. Поняття «соціальні відносини» в соціальній роботі. Поняття «соціальне» в широкому та вузькому розумінні. Поняття «соціальна сфера». Структура соціальної сфери. Теорія потреб А. Маслоу. Поняття «соціальна ситуація» в соціальній роботі.

Соціальна робота та соціальна політика: взаємозв'язок та взаємовплив. Сутність соціальної політики, її принципи та функції. Широке та вузьке трактування соціальної політики. Напрямки та зміст соціальної політики в Україні. Пріоритетні напрямки соціальної політики: перехід від патерналістської до субсидіарної моделі. Механізми реалізації соціальної політики.

Соціальний захист населення: сутність та організаційно-правові форми. Базові ознаки соціального захисту. Суб'єкти та об'єкти соціального захисту. Функції соціального захисту. Детермінанти розвитку системи соціального захисту населення. Принципи та організаційно-правові форми системи соціального захисту населення. Соціальне страхування та соціальне обслуговування. Система соціального захисту населення в сучасній Україні.

Соціальне обслуговування населення як частина системи соціального захисту населення. Соціальне обслуговування населення: сутність, мета, задачі, функції. Заклади соціального обслуговування. Соціальні служби як організаційна форма соціальної роботи: їх задачі, функції. Державні та недержавні соціальні служби.

Специфіка соціальної роботи як професійної діяльності. Поняття професійної діяльності. Професійна етика соціального працівника. Непрофесійна соціальна робота. Благодійність в соціальній роботі. Роль громадських організацій та волонтерів у розвитку соціальної роботи. Соціальне замовлення як механізм взаємозв'язку держави і громадських організацій в реалізації задач соціальної роботи. Рольовий репертуар соціального працівника.

Сім'я, яка опинилася у складних життєвих обставинах, як об'єкт соціальної роботи. Класифікація сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах. Соціальні послуги, що надаються сім'ям, які опинились у складних життєвих обставинах та їх спрямованість. Насильство в сім'ї як комплексна проблема соціальної роботи.

Діти та молодь як об'єкти соціальної роботи. Конвенція про права дитини, або «Дитячий закон». Характеристика категорій дітей «групи ризику». Сутність поняття «молодь», особливості вікової групи. Принципи та завдання реалізації соціальної роботи з молоддю. Основні напрямки роботи соціальних працівників з молоддю.

Реалізація соціальної роботи щодо людей з обмеженими можливостями. Соціально-психологічний портрет людей, які мають функціональні обмеження.

Соціальна робота з мігрантами, біженцями та особами без постійного місця проживання. Проблеми мігрантів, біженців та осіб без постійного місця проживання. Завдання соціальної роботи з мігрантами, біженцями і особами без постійного місця проживання. Вулична соціальна робота.

Соціальна політика. Поняття соціальної політики. Соціальна політика та соціальна робота. Особливості соціальної політики як практичної діяльності в доіндустріальному та індустріальному суспільстві. Держава як провідний суб'єкт соціальної політики в індустріальному суспільстві. Чинники та етапи формування державної соціальної політики. Проблеми державної соціальної політики наприкінці ХХ століття. Особливості соціальної політики як практичної діяльності в ХХІ столітті. Особливості соціальної політики як науки. Теорія та методологія соціальної політики як науки. Академічний (теоретичний) та прикладний аналіз соціальної політики. Розвиток теоретичного аналізу соціальної політики до середини ХХ століття. Ідеї щодо соціальної політики в працях Платона, Аристотеля, Н. Макіавеллі, Т. Мора, Т. Гоббса, Т. Мальтуса, Г. Спенсера, А. Сміта, Дж. Ст. Міля, Дж. Кейнса та ін. «Союз соціальної політики» в Німеччині. В. Зомбарт та П. Сорокін про соціальну політику. Розвиток прикладного аналізу соціальної політики до середини ХХ століття. Розвиток соціальної політики як науки з другої половини ХХ століття: головні напрямки теоретичного та прикладного аналізу.

Суб'єкти соціальної політики: поняття та класифікації. Держава як провідний суб'єкт соціальної політики: концепція соціальної держави. Громадські організації як суб'єкт соціальної політики. Бізнес як суб'єкт соціальної політики: концепція соціальної відповідальності бізнесу. Об'єкт соціальної політики. Соціальна сфера як об'єкт соціальної політики. Предмет соціальної політики. Соціальні проблеми як предмет соціальної політики. Інструменти соціальної політики: поняття та класифікації. Інструменти соціальної політики за Т. Ганслі. Інструменти соціальної політики за Л. Палом: інструменти-детектори та інструменти-ефектори. Соціальні програми як інструмент соціальної політики. Принципи соціальної політики. Принцип соціальної справедливості як провідний принцип соціальної політики. Сутність зрівняльної та розподільчої соціальної справедливості. Дистрибутивна теорія соціальної справедливості Дж. Ролза. Поняття наряду соціальної політики. Класифікації напрямів соціальної політики. Соціальний захист як напрям соціальної політики. Теоретичні підходи до аналізу формування соціальної політики. Процесуальний підхід до аналізу формування соціальної політики: етапи формування соціальної політики. Поняття та функції моделей соціальної політики. Класифікації моделей соціальної політики.

Правові основи соціальної роботи. Історія виникнення права соціального забезпечення як галузі права. Предмет права соціального забезпечення. Особливості правовідносин, що виникають в цій сфері. Основні функції права соціального забезпечення. Загальноправові та галузеві принципи права соціального забезпечення. Розмежування соціального забезпечення за рахунок страхових фондів та за рахунок державного бюджету. Джерела права соціального забезпечення. Міжнародні соціальні стандарти. Європейська соціальна хартія як джерело права соціального забезпечення. Проголошення права на соціальний захист та достатній рівень життя Конституцією України. Значення законів та підзаконних актів для організації ефективного соціального обслуговування. Поняття і види соціальних послуг за законодавством України. Нормативно-правові акти, що визначають право особи на одержання соціальних послуг. Права та обов'язки з надання соціальних послуг фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування. Соціальні послуги, що надаються за рахунок державного бюджету України. Права та обов'язки суб'єктів соціального обслуговування. Соціальне обслуговування громадян похилого віку та одиноких непрацездатних громадян вдома та в соціальних установах. Види послуг, які надаються територіальними центрами, соціальними працівниками та волонтерами. Договірне надання соціальних послуг вдома. Соціальне обслуговування дітей. Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю». Соціальне обслуговування та соціальні пільги для багатодітних сімей. Соціальна реабілітація та адаптація осіб з інвалідністю. Види інвалідності. Права та обов'язки осіб з інвалідністю як споживачів соціальних послуг. Стаціонарне соціальне обслуговування інвалідів. Забезпечення протезно-ортопедичними засобами та засобами пересування. Санаторно-курортне лікування. Поняття та види трудового договору. Умови трудового договору. Порядок укладання трудового договору. Порядок припинення трудового договору з ініціативи працівника. Підстави та порядок припинення трудового договору з ініціативи роботодавця.

Рекомендована література:

Законодавство:

1. Кодекс законів про працю України: чинне законодавство України зі змінами та доп. станом на 20.03.2020 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
2. Конвенции и рекомендации, принятые Международной конференцией труда с 1919 по 1966 г. Женева, 1966.
3. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
4. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 14.01.1998 р. № 16/98-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/98-%D0%B2%D1%80>
5. Порядок виплати грошової компенсації вартості санаторно-курортного лікування деяким категоріям громадян: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.2004 р. № 785-2004-п / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/785-2004-%D0%BF>
6. Порядок забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації інвалідів, дітей-інвалідів та інших окремих категорій населення : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.04.2012 р. № VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/321-2012-%D0%BF>
7. Про державну допомогу сім'ям з дітьми (в редакції Закону України від 01.01.2020 р.) № 2811-ХІІ / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12>
8. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 р. №1058-ІV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>
9. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 2 березня 2000 р. № 1533-ІІІ / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14>
10. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07. 2012 р.№ 5067-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>
11. Про затвердження типових положень про будинки-інтернати (пансіонати) для громадян похилого віку, інвалідів та дітей : Наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 29.12.2001 р. № 549 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0066-02>
12. Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей : Закон України від 02.06.2005 р. № 2623-ІV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-15>
13. Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні : Закон України від 21.03.1991 р. № 875-ХІІ // Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12>
14. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні : Закон України від 16.12.1993 р. № 3721-ХІІ / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3721-12>
15. Про пенсії за особливі заслуги перед Україною: Закон України від 01.06.2000 р. № 1767-ІІІ / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1767-14>
16. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 05.11.1991 р. № 1788-ХІІ / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12>
17. Про соціальні послуги : Закон України від 19.06.2003 р. № 966-ІV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/966-15>
18. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22.10.1993 р. № 3551-ХІІ / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12>
19. Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний захист: Закон України від 24.03.1998 № 203/98-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/203/98-%D0%B2%D1%80>

20. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи : Закон України від 28.02.1991 р. № 796-ХІІ / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-12>

Навчальні посібники:

1. Борисова Ю. В. Посібник до вивчення дисципліни «Теорія соціальної роботи». Дніпропетровськ : РВВ ДНУ. 2015. 24 с.
2. Вступ до соціальної роботи : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / за ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. Київ : Академвидав, 2005. 304 с.
3. Глазунов С. В. Нариси з історії соціальної роботи: навч. вид. Дніпропетровськ : РВВ ДНУ. 2015. 116 с.
4. Горілий А. Г. Історія соціальної роботи: навч. посіб. Тернопіль : Видавництво «Астон», 2004. 174 с.
5. Євдокимова І. А. Соціальна політика : навч.-метод. посіб. Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2015. 184 с.
6. Історія соціальної роботи : навч. посіб. / уклад. О. О. Кравченко, О. О. Матрос. Умань : РВЦ «Візаві», 2017. 117 с.
7. Засць С. С. Вступ до спеціальності «Соціальна робота» в схемах і таблицях : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Умань, 2016. 57 с.
8. Капська А. Й. Соціальна робота: навч. посіб. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2011. 400 с.
9. Карпенко О. Г. Вступ до спеціальності «Соціальна робота» : навч.-метод. посіб. Київ : Видавничий дім «Слово», 2011. 248 с.
10. Качан Г. А. Теория социальной работы: курс лекций. Витебск : Издательство УО «ВГУ им. П. М. Машерова, 2007. 258 с.
11. Кононова Т. Б. История социальной работы : учебник для бакалавров. Москва : Издательство «Юрайт», 2019. 356 с.
12. Кривоконь Н. І. Проблеми соціальної роботи та соціальної політики в Україні : навч. посіб. Чернігів : Чернігівський державний технологічний університет, 2012. 320 с.
13. Кубицький С. О. Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах: навч. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2009. 298с.
14. Кубицький С. О. Технології соціально-педагогічної роботи в зарубіжних країнах: навч. посіб. 3-е вид., доп. і перероб. Київ : Міленіум, 2015. 300 с.
15. Лукашевич М. П., Семигіна Т. В. Соціальна робота : теорія і практика : навч. посіб. 2-е вид. Київ : Каравела, 2014. 368 с.
16. Лукашевич М. П., Мигович І. І. Теорія і методи соціальної роботи : навч. посіб. 3-е вид., доп. та перероб. Київ : МАУП, 2013. 168 с.
17. Попович Г. М. Соціальна робота в Україні і за рубежом: навч.-метод. посіб. Ужгород : Гражда, 2000. 134 с.
18. Право социального обеспечения в Украине : учебник / под общ. ред. Л. И. Лазор, С. Н. Прилипко, О. Н. Ярошенко. Луганск : ООО «Виртуальная реальность», 2010. 456 с.
19. Право соціального забезпечення України: підруч. / за ред. П. Д. Пилипенка. 3-тє вид., переробл. і доповн. Київ : Ін Юре, 2010. 504 с.
20. Семигіна Т. В. Сучасна соціальна робота. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
21. Сирота І. М. Право пенсійного забезпечення в Україні: курс лекцій. Київ : Юрінком Інтер, 1998. 288 с.
22. Скуратівський В., Палій О. Основи соціальної політики : навч. посібник. Київ : МАУП, 2002. 200 с.
23. Социальная работа: теория и практика : учеб. пособ. / отв. ред. Е. И. Холостова, А. С. Сорвина. Москва : ИНФРА-М, 2011. 427 с.
24. Соціальна робота : навч. посіб.: в 3 ч. Ч. 1: Основи соціальної роботи / за ред. Т. Семигіної та І. Григи. Київ : Вид. дім Києво-Могилянська академія, 2004. 178 с.

25. Соціальна робота : навч. посіб. / К. М. Левківський, В. Л. Кулініченко, В. Є. Слушаєва та ін. Київ : НТУУ «КПІ», 2011. 372 с.
26. Соціальна робота в Україні : навч. посіб. / за ред. І. Д. Зверевої, Г. М. Лактіонової. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
27. Соціальна робота в Україні: перші кроки / за ред. В. Полтавця. Київ : Видавничий дім «КМ Academia», 2000. 236 с.
28. Соціальна робота: Робоча книга соціального працівника : посіб. / О. А. Блінов та ін. Київ : НАУ, 2014. 164 с.
29. Сташків Б. І. Право соціального обслуговування : навч. посіб. Київ : Знання, 2007. 567 с.
30. Теория социальной работы: учебник для академического бакалавриата / под ред. Е. И. Холодовой, Л. И. Кононовой, М. В. Вдовиной. 3-е изд., перераб. и доп. Москва : Изд-во Юрайт. 2018. 288 с.
31. Теорії і методи соціальної роботи : підручник для студ. вищ. навч. закладів / за ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. 3-е вид. Київ : Академвидав, 2012. 328 с.
32. Трудове право : підруч. / за ред. В. В. Жернакова. Харків : Право, 2012. 496 с.
33. Тюття Л. Т., Іванова І. Б. Соціальна робота: Теорія і практика. Київ : ВМУРОЛ «Україна», 2004. 408 с.
34. Фирсов М. В., Студенова Е. Г. Теория социальной работы : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. Москва : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. 432 с.
35. Фурман А. В., Підгурська М. В. Історія соціальної роботи : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2014. 174 с.
36. Холодова Е. И. История социальной работы : учеб. пособие для академического бакалавриата. Москва : Издательство Юрайт, 2018. 137 с.
37. Циткилов П.Я. История социальной работы: Учебное пособие для студентов вузов / П.Я. Циткилов. Ростов на Дону : Феникс, 2006. 448 с.
38. Шумна Л. П. Право на соціальну підтримку і гарантії його реалізації в умовах ринкової економіки : монографія. Чернігів : Черніг. нац. технол. ун-т, 2014. 380 с.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення:

39. Верховна Рада України. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/>
40. Державна служба зайнятості. URL:<http://www.dcz.gov.ua/>
41. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
42. Міністерство соціальної політики України. URL:<http://www.mlsp.gov.ua/>
43. Пенсійний фонд України. URL: <http://www.pfu.gov.ua/>
44. Фонд соціального захисту інвалідів. URL:<http://www.ispf.gov.ua/>
45. Фонд соціального страхування України. URL:<http://www.fse.gov.ua/>

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО ЗАВДАННЯ

Комплексний атестаційний екзамен «Теорія та історія соціальної роботи» передбачає виконання певних атестаційних завдань та є адекватною формою кваліфікаційних випробувань, яка об'єктивно та надійно визначає рівень освітньої та професійної підготовки випускників за спеціальністю 231 «Соціальна робота» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Теоретичне випробування спрямоване на виявлення знань з теорії та історії соціальної роботи, а також навичок самостійного мислення й письмового викладу власних думок. Відповідаючи на питання, студент повинен продемонструвати знання з поставлених питань, а також вміння обґрунтовано давати відповідь та належним чином її оформлювати.

Комплексний атестаційний екзамен «Теорія та історія соціальної роботи» складається в письмовій формі та містить чотири етапи:

1, 2 та 3 етапи – письмова відповідь на запитання у відкритій формі, що дозволяє перевірити сформованість відповідних знань з дисциплін професійного циклу, які визначено в освітньо-професійній програмі підготовки бакалавра з соціальної роботи як такі, що виносяться на атестацію.

4 етап - тестова перевірка знань з дисциплін професійного циклу, які визначено в освітньо-професійній програмі підготовки бакалавра з соціальної роботи як такі, що виносяться на атестацію.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Кількість балів за відповідь на кожне питання розподіляється таким чином:			
1 питання	2 питання	3 питання	Тестове завдання
24-30 балів Відповідь повна, обґрунтована і оформлена належним чином	24-30 балів Відповідь повна, обґрунтована і оформлена належним чином	18-20 балів Відповідь повна, обґрунтована і оформлена належним чином	20 балів За кожну правильну відповідь на тестове запитання студент отримує 1 бал.
16-23 балів Відповідь повна, але допущені 1-3 незначні помилки в її обґрунтуванні та/або її оформленні.	16-23 балів Відповідь повна, але допущені 1-3 незначні помилки в її обґрунтуванні та/або її оформленні.	12-17 балів Відповідь повна, але допущені 1-3 незначні помилки в її обґрунтуванні та/або її оформленні.	
8-15 балів Відповідь повна, але допущені більше 3-х незначних помилок в її обґрунтуванні та/або оформленні. Відповідь неповна, допущені помилки в її обґрунтуванні та/або оформленні.	8-15 балів Відповідь повна, але допущені більше 3-х незначних помилок в її обґрунтуванні та/або оформленні. Відповідь неповна, допущені помилки в її обґрунтуванні та/або оформленні.	6-11 балів Відповідь повна, але допущені більше 3-х незначних помилок в її обґрунтуванні та/або оформленні. Відповідь неповна, допущені помилки в її обґрунтуванні та/або оформленні.	
0-7 балів Відповідь повністю або майже відсутня.	0-7 балів Відповідь повністю або майже відсутня.	0-5 балів Відповідь повністю або майже відсутня.	
30 балів	30 балів	20 балів	

Підсумкова оцінка з комплексного атестаційного екзамену є сумарною з оцінок, одержаних за кожний з етапів та виставляється відповідно до 100-бальної та чотирирівневої шкали оцінювання:

«відмінно» (90-100 балів);

«добре» (70-89 балів);
«задовільно» (50-69 балів);
«незадовільно» (1-49 балів).